ఆంధ్రభూమి వివిధ వాఙ్మయోత్సవాలు

ఆదివారం 16-10-1977

నా కురిసిన రాత్రి

కె. శ్రీ. శ్రీధర రావు

దాదాపు రాత్రి ఎన్నింటి గంటలు కావస్తోంది. నేను ఊహించిన విధంగా ఆర్. టి. సి బస్సు ఆ రోజు వరి యైన వేళకు చేరలేక పోయింది. అప్పటికే కాలుచీకటి దీపము ఆవరించింది. ఆ అంధకారం ప్రసరించాక్కి నల్ల ముసుగు కప్పించిలా వుంది పైన ఆకాశం. క్రింద భూమి నీటిచే కలిగాయి. మాలోపాటుగా మొదలైన వర్షం అప్పటికే నెద్దదయింది. మధ్య మధ్య మెరుపులు, ఉరుములు, పెద బొబ్బలు కూడ వర్షించేవరకు వచ్చిందిలో వున్న నాకు యేదో ధైర్యంగా వున్నా. అన వారం లేని ఆ స్టేజీని చూచాక అధైర్యం కలుగకుండా వుండలేక పోయింది. బస్సు వెళ్ళాక కొన్ని విమానాలు అలాగే చూస్తూనిలుచున్నాను.

పూర్తిగా తడిసిన బట్టలనుండి నీళ్ళు ప్రవాహాలై పారుతున్నాయి. చేతిలో సేవర్ పూర్తిగా తడిసింది. అదుగులు యెటు వేయాలో తోచలేదు. ఆ బస్సు ఎప్పుడో అరు గంటలకే రావలసింది. వర్షం కూడ అనుకోకుండా తగ్గుతున్నది ఆ పూర్వో నాకు తెలిసినవారు ఎవరూ లేరు. అక్కడ్యా పెట్రోనాక ఒకసారి మాత్రమేవెళ్ళాను తూ స్టేజీపైకి రేవు ఎరిమిదిగంటలుగానినేనువెళ్ళవలసిన ప్రయాణం బస్సురాదు అంతవరకు నేను ఎలా గడపాలి? నావద్ద అత్యవసరంగా చేరవలసిన డబ్బు దాలావుంది నేను మునుపు వచ్చినప్పుడు ఏవో రెండు హోటళ్ళు కనిపించాయి కాని తూ రోజు వాటి వుటికి ఎక్కడా కనిపించడం లేదు.

మళ్ళీ ఒకసారి తిరిగింది

ఆ వెంటే ఒక మెరుపు మెరిసింది.

కాసేపు చుట్టూ చూచాను. ఒకవైపు చీకట్లో వరుసగా వెలుగుతున్న వెంట లేటర్లు కనిపించాయి. మనసులో కొంచెం ఆశ కలిగింది. అనుకోకుండా ఆ వైపునకే అడుగులు పడ్డాయి. కాసేపు నడిచి అక్కడికి చేరాను. తీరా ఆ హోటలికి చేరాక అడుగులు తడబడ్డాయి. గుండె వేగం హెచ్చింది.

ఎందుకు?

ఎందుకో యింత భయపడుతున్నాను. విశ్వంపై నిర్మానుష్యమైన ఈ భయంకర పీడిని చూచేనా?

కాకుంటే... ఇలాంటి ప్రయాణాలు నేను ఎన్నో చేశాను. ఎన్నో రకాల అనుభవాలు స్వయంగా అనుభవించాను. ప్రయాణాలంటే నాకు భయంలేదు.

మరెందుకు నాకు భయం?

"దొంగల కోసం పోలీసుల వేటో అప్పటి పేపర్లో వచ్చి కాయంత అక్షరాలు తలను దిమ్మెక్కించాయి తడిసిన శరీరం గజగజలాడింది పెదవులవణకు అధికమయింది చిత్ర విచిత్రమైన వూహాలు ఆ దిమిషంలోనే మెదలి యెదలో భయాన్ని గొల్పాయి

గతించిన అనుభవాల భయం లేదు. అప్పుడు నేనో అమాయకుడివి. ప్రపంచం తెలియని పసిబాబ్జి. దొంగనైన, దొంపైన ఆ రోజులు వెడుమరిప్పుడు? ఇప్పుడో? నా ఆత్మ యేమి చెప్పలేదు

మళ్ళీ రెండడుగులు ముందుకు వేశాను -

మెరుపు వెలుతురులో పొడగాటి సిమెంటు అరుగు దాని ముందే పెద్ద చెట్టు కనిపించాయి చెట్టు ఆకులపైన చిమురుకులశబ్దం ఆ నిశ్శబ్దంలో స్పష్టంగా వినిపించ సాగింది అడుగు పెట్టడిదుగా ఒక గుమ్మం కనిపించింది. అలాంటి గుమ్మాలే వరుసగా వున్నాయి.

నేను పూర్తిగా క్రొత్తవాణ్ణి - దాలా చేసు అలోచించాను. తల దిమ్మెత్తి పోయింది. ఇక ఎలాగు వూడుకోలేక పోయాను తలపు తట్టాను.

ఒకటి-రెండు-మూడు నిముషాలు గడిచాయి. ఏ సమాధానం లేదు. నిశ్శబ్దం, మళ్ళీ ఒకసారి బిగ్గరగా తలపు తట్టాను. లోపల అడుగుల సవ్వడి అకస్మాత్తుగా ఉరుము, మెరుపు ఒకేసారి వినిపించాయి తలుపుల ప్రక్కన "స్విచ్చు" వేసిన చప్పుడైంది. ఆ క్షణంలో వేలాలు పురా తెరుచు కొన్నాయి

నాగుండె వేగంగా కొట్టుకోవడం వినిపించింది. ఎడుట వాకిట్లోనిచిన తెల్లని స్పష్టమైన ఆకారం మూర్తి కనిపించిన దేవతలా గోదరించింది

నేను సంకోచిస్తూ అలాగే నిల్చున్నాను. "నేను ఒక బాటసారిని"-నా మాటలు తడబడ్డాయి

"కమిన్-రాండి" అంది ఆ మెవైపుగాని, నాదుస్తుల వైపుగాని చూడలేదు. నాకు ఆశ్చర్యం వేసింది కాస్సేపు

వెళ్ళాలనిపించాక్షు. ఏదో చెప్పాలను కొన్నాను.

"కమిన్- లోపలికి రండి."—నా తడుగులకు చోటిస్తూ రెండడుగులు వెనక్కు వేసింది ఆ రెండడుగులే నాని ముందుకు ఎడ్డాయి ఆమె మాటే యేమి అనలేదు

ఆకాశంలో మళ్ళీ ఒకసారి మెరుపు మెరిసింది. 'ఆమకోకుండా వేసే వోటికి వచ్చాను? ఇబ్బంది తడిసి ముద్దయ్యాయి. వెంట్రుకలమెంటి కారుతున్న నీళ్ళు కంటి రెప్పలను మూసివేస్తున్నాయి. నీటికి చేతిప్రేలితో తుడుచు కొంటూనే నేను లోపలికి చోటుచూచాను

అది అందమైన చిన్న హాలు, బాలుగు గోడలకు ఒకవైపు 'ఏసు క్రీస్తుకు' నిల్చొని చెక్కిన దృశ్యాలు-మరోవైపు నిముజ్రతీరాన రాయబడియం ఆ నీటిలో వ్రతి బింబిస్తూ కనిపించింది మూడోవైపు ఒక పెద్దపులి తన పిల్లితో ఒక గుహలు కూడలో అనందంగా పడుకొన్న దృశ్యం. నేను నిల్చున్న వైపు గుటం ప్రక్కన పిచ్చిక పిట్టలు తెల్లగా గొర్రెమందలు, బాటినేనే గొర్రె పాలకు కేరింతలు కొడ్తూ పుకారుగా కనిపించే సమం. ఆ స్థితిలో నేను తాని అలంకారాన్ని గ్రహించలేకున్నా- తడువరి అని నా మనసుకు ఎంతో ఆహ్లాదాన్ని. నూతన అనుభూతిని కలిగించాయి.

"నువాక ప్రయాణికుడవు. కాకు అక్షరాలు కావాలి ఈ ఒక్క రాత్రికి దాకా"—అని చెప్పాలను కొన్న నాకు అమె పీలు కలిగించలేదు.

ఎదురుగా వున్న కర్టన్ తొలగించు కొని ఆమె లోపలికి వెళ్ళింది. నా పరిస్థితి చూచే ఆమె నన్నొక విశ్రాంతి డిగా తలంచిదేమో!—

తెల్లని ఇస్త్రీ మడతపున్న ఉర్కి-టవల్ నా చేతికి అందిస్తూనే

"ముందు తల తడుచు కోండి, కాసేపట్లో తడిశాడు" అంటూనే దాల నిరుపొదిగా, అక్షణం నా హృదయం వస్త్రాన్ని చేతికి తీసుకొని మడత విప్పాను. అంతకన్నా యేం చేయాలో తోచలేదు అది ఒక చీరె ఏమి ఆలోచించకుంటా దానిని మలచి ఆంగీ చుట్టాను తడిసిన బట్టలు విండి ఆమె చూసిన దగ్గరి ఆరవేశాను. అక్కడే చూసిన కుర్చీలో కూర్చున్నాను.

ఆమె నేనుకూర్చున్న గదికి ప్రక్కగా వున్న వేరె గదిలోకి వెళ్ళింది అప్పటికి వర్షపు ఉధృతం కాస్తా తగ్గు ముఖానికి వచ్చింది మధ్య మధ్య మెడపు మెరుస్తూనే వుంది వైర్ ధైర్యంలో అలాగే వారిగాను. నా తక్షణముందు యెన్నో యాపాలు మెదడులో అలోచనలు తడలాడాయి.

లోకం పోకడలో శ్రీశాంతిపై మగవాడికున్న (ప్రాధాన్యంగా) అభిప్రాయాలికి, నేను అనుభవిస్తున్న నిశాంతికి దాల విన్నంగా తోచింది. మూర్ఖ మూర్తిగా. సోదరిగా, దర్శనిల్గా, సహధర్మిణిగా ఆమెకున్న ఔన్నత్యహృదయాలితమైనది. అలాంటి అతీతమైన ప్రేమలో ఎవరో విషం కలుపుతోన్నట్టు అనిపించింది కళ్ళల్లో నీళ్ళు సుళ్ళు తిరిగాయి. నా హృదయంలో అనిమిషం ఏదోకొత్తయినట్టు వెలికి ఏర్పడింది తెల్లవారితె తెగిపోయే అకితక బంధం నా హృదయస్థితిని మార్చివేసింది.

"ఇదిగో ఈ పాలు, పళ్ళతో మీరీ పూట గడపండి నాకు కూడ ఈ రోజు పాస్టర్ "—అందామె: నేనుకూర్చొన్న కుర్చీ ముందరి స్టూలాపై పళ్ళపేటు ఉంచుతూ నాకు మరొకమారు ఆశ్చర్యం కలిగింది. విశ్వానికి ఇవేవీ అర్థరాత్రి నేను ఆమె ముందే ఆశంత లేదు-కాని...

"ఎందుకు? సందేహించ కండి. ఇలాంటివే నాకెన్నో సంతుటనలు అట్టిస్తుంటాయి మానవత్వమున్ని ప్రతి మనిషి చేయవలసిన కనీసపు కర్తవ్యాలివి. ఈ చిది నిర్వహణలో మా కెంతో ఆనందముటుంది. రియల్, ఉద్యోగ రీత్యా నేనొక గ్రామసేవికనే అయినా నాకిటివి అరయాల సిర్వహణలో నేనే నాయినాపెనకాదను. ఒకరికి సహాయం చేయడం, అవసరమనిపిస్తే దాన్ని ఇతరుల నుండి పొందడం జీవితంలో నిగ్గుపడవలసినదిగా. న్యూనత చూపించ వలసిన పనియు ఉంగాని కావలసిస్తుంది. ప్లీజ్ టేకిట్"— అంటూనే ఆమె లోపలికి వెళ్ళింది.

ఆమె మాటల్లో ఏదో గొప్ప గుణ పాఠం కనిపించింది నేను కాదనలేక పోయాను. ఆమె చెప్పినట్టే చేశాను కూడ. అప్పటికె ఒంటి గంటన్నర సూ-స్తూ గంట వినిపించింది.

ఒక దిండు రెండు తడ్డిలు, నా ముందుంచుతూ "ఇప్పటికే చాల రాత్రయింది ఇక మీదు ఎదుకోండి"-అని నేను గ్రాసిన కప్పు ప్లేటు తీసుకొని లోపలికి వెళ్ళింది మళ్ళీ ఆమె బయటికి రాలేదు లోపల పెద్ద బల్బు ఆరిపోయి గది ఎల్లగా మారింది.

నేను స్విచ్చినొక్కాను. బెడ్ లైట్ కాంతిలో గదంతా ఎర్రగా మారింది. దాలాసేపు ఆమె గురించే ఆలోచించాను ఎప్పుడో కళ్ళు మూతలు పడ్డాయి ఆమె ఒక గ్రామసేవికా కాక ఎన్నో రూపాల్లో దర్శన మిచ్చింది (కళ్ళల్లో)

"ఏమయా బెస్ట్ అఫిక్"— తెల్లవారి నాబతలు కట్టుకొని నేను ప్రయాణానికి సిద్ధమైనప్పుడు ఆమె నాతో అన్న చివరి మాటలు నేనెన్నడు మరువలేనమో అందుకే ఈ కథ.

"థాంక్యూ... థాంక్యూ"—అమె వైపు చూస్తూనే చేతులు ఊపుతూ నా మార్గం స్టేజివైపు దారితీశాను- అది కితక బంధం-అందమైన అనుభూతి. అంతకన్నా కృతజ్ఞతాభావాన్ని ఏ విధంగా చూపలేక పోయాను మళ్ళీ నాకు కనిపించలేదు. కాని ఆదేస్థలంలో ఎంతో ఉద్యోగం మారిపోయాడు... ఆ అనుభూతి మాత్రం అలాగే మిగిలింది,

నేటి మానవునికి దైవంతోపునక్తి ఎందుకు?

కె. వాసుదేవ శాస్త్రి

పరితమూ, ఆదాకాలా మానవుణ్ణి అనాది నుండి విన్నాడుతూనే వున్నాయి ఒకరోజునమానవుణ్ణి మంచి మార్గంలో పెట్టడానికి వెలిసిన మతాలు తనాడు అదే మానవుడిని దాలావరకు దిగజార్చుతున్నాయనటంలో సందేహం లేదు. మతానికీ, దేవుడికీ దాలా సన్నిహిత సంబంధం ఉంది మతాల మూడాదాలాలలోపల్ల మానవుడు ఎంత ఉదువు పడినా, సైద్ధాంతికంగా ఎంత ఎదిగినా ఇంకా పటాలకూ రాళ్ళకూ చెట్లకూ పుట్లకూ దణ్ణాలు పెట్టడం. పూజలు చేయడం ఎంత అవివేకమో, ఎంత అజ్ఞానమో చెప్పలేము.

మొన్న ఒక ఆదివారం మిత్రుడొకడు మా ఇంటికి వచ్చాడు: మా ఇంటి దగ్గరలోనే కొండదు కైస్తవులు పెద్దగా కట్టినవి. కనలు పాడుకున్నాడు. మాటల సందర్భంలో నా మిత్రుడు, "క్రైస్తవులలో వారి దేవుడిపై వారికున్న భక్తి. కలసికట్టుతనం హిందువులలో అసలు లేవు. మనవాళ్ళు గుడికి వెళ్ళటంలే పెద్ద అవమానం పొందినట్లు ఫీలవుతారు. చచ్చినా గుడికి వెళ్ళి కనిన చేయరు." అని విసుక్కుంటూ. ఆ కనిన వాడు కుంటున్న క్రైస్తవ భక్తుల్ని వ్యాఖ్యానించాడు

"అసలు గుడికెందుకు వెళ్ళాలి" అన్న నేను బిత్తరపోయాడు నా మిత్రుడు. "అయితే నువ్వు నాస్తికుడివా?' అన్నాడు.

నాస్తికుడినో లేక ఆస్తికుడినో అప్రస్తుతం. అసలు నాస్తికోస్తికాలు మనలో ఎందుకు ప్రవేశించాలి? ఇతరుల పుట్టుకలోగాని మరణంలోగాని, లేక పోతే ఎగ్జామ్ పాస్ కావటంలోగాని లేక ఉద్యోగం సంపాయించటంలోగాని ఆ "దేవుడు అనే వ్యక్తి లేక శక్తిపాత్ర యిసమంతైనా లేదు మనల్ని కన్నవి మన తల్లిదండ్రులు. ఎనివయసులో చిన్న దెబ్బ తగిలినా, మనకు కలిగిన బాధను సైతం అనుభవించి చమురు చెప్పించి మనల్ని ఒక స్థితికి చేరవేస్తారు. మన తల్లిదండ్రులు అయితే తనాడుఅదే తల్లి దండ్రులిల్లొట్టి. కట్టి పండుగనాడు దేవాలయానికి వెళ్ళి అంతమైనవల్ల కిక్కి పిల్లాపాలతో కొబ్బరికాయలు కొట్టి పూజలుచేసి బ్రహ్మదేవుడు కూడా మనలో ఉన్నారనటంలో ఆశ్చర్యం ఏమీలేదు కనిపిస్తున్న దైవాన్ని అలాంటి తల్లిదండ్రుల్ని గౌరవించేసి. ఏదో రాయికి, పటానికి కొబ్బరికాయలుకొడితే పుణ్యం వస్తుందా?

ఒకే పనికి రెండు ఫలితాలా?

మొన్న ఏనాయక చవితినాడు జరిగిన విచిత్రం దాలా మంది పాఠకులు గమనించే తంటారనుకొంటాను. హిందువుల పండుగ. మిస్లింలు రంజాన్ పండుగ ఒకే రోజున వచ్చాయి. హిందువులు ఆ రోజున దండ్రుల్ని చూస్తే వీళ్ళనవిందలు పెట్టుకొంటాలు అదే రోజున దండ్రుడు కనిపించకపోతే ముస్లిములకు పండగ జరగదు. వారు చల్లనచెన్నైలోనుమనసారాఆరోజునీళ్ళ కన్నీరు చూడకుండా అంతదాకా విశ్వప్రయత్నం చేస్తారు.

ఇద్దరు వ్యక్తులు ఒకేరోజు. ఒకే సమయంలో ఒకే విధమైన పనిచేస్తే (దండ్రుల్ని చూస్తే) దానివల్ల వచ్చే పరిణామాలు వేర్వేరుగా ఉండడం లేక వ్యాయమేనా?

దేవుడి అవసరం ఏమిటి?

అసలు "దేవుడు' అనే విశ్వాసం. అవిశ్వాసాల ఎదానికి ఒక రూపం కల్పించి పూజలు చేయవలసిన అవసరం ఏమిటి? తనమీదనకే నమ్మకం విశ్వాసం లేని వ్యక్తి ఇతర వ్యక్తులపై ఆధారం ఎడానికి అవకాశం లేని సమయాల్లో ఆ ఎదం మీద ఆధారపడి సంతృప్తి ఎడతాడు. అలా ఎందుకు ఆత్మ విశ్వాసం లేకుండా వుండాలి? దేవుడున్నాడో, లేడో మనకనవసరం కాని. మన కర్తవ్యం మనం నిర్వహిస్తూం అలా ఎవరి కర్తవ్యం వారు నిర్వహిస్తూనవుడు. ఆత్మబలానికి నంతో ఏవి చేసే నవుడు, దేవుణ్ణి మన అంతరాంతర్లోపల్లో అహ్వానించ వలసిన పని లేదు. వాని పుణ్యాల ఫీలు మలేకి వద్దు స్వర్గ నరకాలు అలోచన మన కనవసరం అయితే ఈ భావం "హిప్పోయిజానికి దారి తీయకుండా జాగ్రత్తపడాలి.

ఇవి కావాలంటే మన ప్రతిభత్వం వారి సహకారం కూడ కావాలి.

పింగళి సూరన్న జన్మస్థల నిర్ణయానికి అతని కావ్యాలలో అంతరంగ సాక్ష్యం

- గుండే వింజాడ్రి -

నారాయణరూపాత్మకం విశ్వం

ద్విస్థితే యదిదం ద్విధా
తతాధిద్యవ్య కవిర్వేధా
ద్వితీయవ్య చతుర్ముఖ!

ఈ విశ్వం నారాయణరూపాత్మకం అని రెండు విధాలు అందులో నారాయణమయిన విశ్వానికి నిర్మాత కవి. రూపాత్మక మయిన విశ్వానికి నిర్మాత చతుర్ముఖ బ్రహ్మ.

కవి నిర్మించేదికావ్యం కావ్యరచన సామాన్య విషయం కాదు అందులోమ ఒకేపద్యానికి రెండు అర్థాలు చెప్పటం రెండు మహాకావ్యాలను ఒకేకావ్యంగా చెప్పడం అనన్య సామాన్యం అటు వంటి ద్వ్యర్థ కావ్యాన్ని పనకు ప్రసాదించినవాడు పింగళి సూరన్న సూరన్నకు ముందు వేమూలవాడ భీమకవి రాఘవ పాండవీయం అనే కావ్యం ప్రాచీనట్లు ప్రచారం ఉన్నది. కాని అది లభించనందున సూరన్న రాఘవపాండవీయమే మొదటి ద్వర్థికావ్యమనపచ్చు

శ్రీ ఆంధ్ర వీరిది నిజామాబాద్ జిల్లా సరిహద్దులోని మన్నాడు సమీపంలోని మహారాష్ట్ర ప్రాంతంలోనివింగళి గ్రామం కావచ్చునన్నాడు కవచ్చుగాదు పింగళేనని చెబుతున్నాను, ఈగ్రామం నేడు మహారాష్ట్రలో పూర్తా పరిధిలో ఉంది సూరన్న పింగళి వదిలిన తన కావ్యాలలో అయా స్థలాలలో పూర్వ పరిధిన గ్రామాలను ఎలా వర్ణించారో ఉదాహరణ పూర్వకంగా చూపటమే ఈవ్యాసం ఉద్దేశం.

పింగళి మొదటినుండిగొప్పనగరమై అనేకానేక కవిపండితులకు కాణాచిగా వున్నది. ఛత్రపతి శివాజీ అప్ప ప్రధానులలో 'మోరోపంత్ పింగళే ఒకరు. సహజంగా ఏదేని గ్రామంనుండి వలస వెళ్ళితే నూతన స్థలంలో పూర్వ నివాసం పేర ఏదైన బిడిం లోకవ్య వహారంలో ఉన్నది ప్రొదుటూరివారు కొప్పూరువారు నీలపురువారు పేరుగలవారు ఓరుగంటివారు మొదలగా ఈ పింగళిగ్రామం కాచీగూడా మహ్మద్ మార్గం పూర్వపరిధిలో ఉన్నది.

ఈ ప్రాంతం మహారాష్ట్రా తెలంగాణా వాంతం దీనివసతిలేని పీఠాధిపతి వ్యవహారానికి యోగ్యమైనది కాదు. జీవకళ నడవడం దాలా కష్టం దీనికి తోడు మధ యుగంలోని మహమ్మదీయ దండయాత్రలు (ఇంచుమించు అన్ని)అటుదేవగిరి యాదవులనుఓడించి మరాఠాదేశ ప్రాంతంగుండా మాండిరానదీ దాటుబోదను ధ్వంసం చేసిన ఏదన తెలుగుదేశంపై సాగినవి అందువలన నాందేడ్ నిజామాబాదు కరీంనగరమండలాలు ఎప్పుడూ ఏదో దండయాత్రకు గురికావలసి వచ్చేవి ఎప్పుడు ఎక్కడినుండి ఎవరు యుద్ధానికి వచ్చి పడతారో ఊహించలేని రోజులవిఅందు చేత ఎన్నో కవిపండిత వంశాలు ఈ ప్రమాద స్థలాలను వదిలి యద్దనపియం లేని ప్రాంతాలకు అదరణ లభించే ఆస్థానాలకు వలస వెళ్ళినవి నేడు ఆంధ్ర ప్రాంతంలో తెలంగాణ్ణాలాగా వ్యవహృతమవుతున్న కాలకూడా అటు వంటిదే తెలంగాణ్యమనుండి వచ్చిన అనే అర్థం సూచించడానికే ఆపేరు పెట్టారు. పింగళిలో ఉన్నప్పుడు వీరి వంశ నామంగురించి ఇ కా ఆధారం దొరకలేదు. కాని పింగళివి వదిలిన పిదప వీరు పింగళివాడుగా చేర్కొన బడినారు

సూరన్న కృతులు

"జనమేజయ మెల్ల గమన రవించితి
నదింతద్వైతాద్రిగారుదం
బును శ్రీ రాఘవ పాండవీయము
గిగా పూర్వోదయంబున్ మదిన్...
... చివరిది ప్రభావతి ప్రద్యుమ్న
వలు.

(ప్రభావతి 1-6)

వ్యయంగా చెప్పుకొనినవి నాలుగు అందులో మొదటిది అలభ్యము రెండవది రాఘవ పాండవీయం దీనినికంపన పోలు (కర్నూలు). మందిల మందిలి అకువీటి ప్రభువయిన వెంకటాద్రి నాయనుల ప్రేరణచే నిరూపాకిస్వామికి అంకిత మిచ్చినాడు మనుచుగా మూడవది మిశ్రమైనది కళా పూర్వోదయం దీనిని నందాల నాగాదేవితి కృష్ణజాజుకు అంకితమిచ్చినాడు చివరిదైన ప్రభావతి ప్రద్యుమ్న కావ్యాన్ని తనవంశాన్ని బట్టి కలిగి నిలువుకొనడానికి తండ్రి మరణం దీర్చుకొనడానికి తండ్రికే సమర్పించాడు - బింబిసార మూడు కృతులలో రాఘవపాండవీయం కత్తిపైసామువంటిదనికిస్వాతంత్ర్యతలేదు ప్రభావతీప్రద్యుమ్నంలో తన ఇష్టంవచ్చినట్లు చేయడానికి అవకాశం లేదు అందుచేత కళా పూర్వోదయం స్వతంత్రం కనుక కవి తాను చెప్పదలచుకొనిన దానిని చేర్చవలసిన వాటిని తనయిష్టంచొప్పున మార్చుకొనే స్వేచ్ఛ ఉపయోగించుకొని తన స్మృతులను అయా చోట్లలో ఇమిడ్చినాడు.

టెంబరేణి

పింగళిసుండి వలస ప్రారంభమయి నది మొదటి మజిలి కామ్రవర్తి

అ-। కామ్రవర్తి రేవు దండనోడలు దిగి
యున్నవియల యేనును విడలాక...
"రేవున"ద్యాదులందునమనుమఅయ్యుడు

దిగుటకు అనువుగా నేర్పరచిన దారిఅని శబ్దరత్నాకరము ఏగ్రామం సుమంలో రేవు వుంటలతో అది అగ్రామం పేరవ్య వహరింపబడుతుందిదానికి రేవుతదపాకల రేవు అనే పదంగా సూరన్న ప్రాసినది కామ్రవర్తి రేవు దక్షిణ దేశంలో తామ్రపర్ణి అనేది వుంది సింహళంలో తామ్రపర్ణ పట్టణం ఉంది కాని తామ్రవర్తి రేవు మనకు కావలసినది అది

నిను సుముఖానత్తి జనకుఁడాతఁడు
రావుత్రి జనియించినట్టి నిమ్మఁడ
దన
కాంతను కడిచి దేశాంతరియయి
తిడుగుచు మహారీపుమున కేతెంచి
యందు దక్షత్రేయి నవిల యోగ
విద్యారహస్య కోవిదుమహామహుఁ
దిన
కర్మ చేఁదనకుఁ బ్రసన్నుఁ

గోదావరీ పరిత్యమీపనరి దృశ్యమున "దర్శ పురి" నామనగరి బ్రాహ్మణ వారమఖ్య కేశీసాధనలు గానఁబడుటలో నొరాయుచు సమీపంబున...(కళా 6-142) అని ఉన్నది ఈ ధర్మపురి కరీంనగర మండలంలోని జగిత్యాల తాలూకా పరిధిలో కల హనోహర క్షేత్రం నేడు అత్యంత ప్రచారములోనున్న నరసింహ క్షేత్రం ధర్మపురిదే ఈ ధర్మపురి నుండి కొంత క్రిందికి వెళ్ళితే మంథెని (మంత్రకూటమ్) వస్తుంది అనాదిగా వైదిక బ్రాహ్మణులకు ఎండితులకు ఇది ఆటపట్టు సూరన్న మంథెనలో తాను చూచిన వారిని గురించి

సీ॥ "శ్రీమహాశ్వాత్థరీ మంత్ర జనపరాయణుల, నారాయణధ్యానపరుల దేవతాంతరచింతనా పరుడూడలగాను రోషాదిరహితులు యాధిమతులవ్ జీవదిక్షిణ్ణ తత్త్వపరులవ్ దైలోక్యపాన నిత్రుల బుధ వంస్య ఎదుళ్ళ సకలంకశీలుల నిలిల్పతి స్మృతి

కాష్ఠ పురాణ పఠాన పరులఁ
దమకుఁ జికిత్సకు సిద్ధంబులైన
శేష శేషిత్వములు చింతచేసి కొనుచు
నరిని దాన్యంబుగతిగా(నకయువరిమ
పైప్రపుల గంటి పలికెడి ప్రవర్తిలంగ
(కళా 4-58).

అని దాల చక్కగా వర్ణించినాడు. అంటలో అగర అనంత ఎన్నినాళ్ళు (రిమ, గౌతమ సరస్వతీ, కాళి మ్యగేరు (బ్రహ్మాన) మొదలగు అలయాలు నేటికి శిథిల రూపంలో నాత్మమిన్నాయి. (4-50) మరియు

కం॥ "మొరోపశ్చిడగుదు
.....
కళాళ దిమ్మం
బను పేరన్ ఎలసి యున్నపుహాకపుళ
నిమిళికిన.
(కళా 4-51)

వ॥ "అదే సకళాళదమ్మనుసార్థపు నామము తోడ నుత్తమ ప్రాదులలో (బొగ్గ ర్ గిలి నట్టిది
.... (కళ 4 56)

ఈ కళాళదమ్మ మంథెన క్షేత్రంలో గోదావరినదిలో "లింగకుండు గుండు"గా వ్యవహరించే దానిప్రక్కన వున్నట్లు అక్కడి గోదావరి వంద అటివెల్ల లోతువుందని అంటూవుంటారు.

అటు టెంబరేణినుండి మంథెని

(మిగతా 6వ పేజీ చూడండి)

పింగళి సూరన్న జన్మస్థల నిర్ణయానికి అతని కావ్యాలలో అంతరంగ సాక్ష్యం

- గుండే వింజాడ్రి -

పింగళిసూరన ఎక్కడివాడనే వాదం ఇంగివరకూ అపరిష్కృతంగా ఉంది పింగళి అన్నగ్రామం నేడుపూర్వపు మరాఠ్వాడాలోని ఇప్పటి మహారాష్ట్రలో ఉన్న పూర్ణా జిల్లాలో ఉన్నది ఈ గ్రామంనుంచి ఆలు ఉ త్తరానికి ఇలు దక్షిణానికి విద్వాంసులు వలస వెళ్ళారు పింగళి సూరన పూర్వులు ఈ గ్రామంనుంచి విజయనగరానికి వలస వెళ్ళి వుంటారని ఈ వ్యాసకర్త సూరన కావ్యాలలోని అంతరంగ సాక్ష్యాలతో నిరూపించారు.

నేటి "టెంబరేణి" ఇది గోదావరిఒడ్డున నిక్కిల్ జాలూకాలో ఉన్నది గ్రామ నామాలు లోక వ్యవహారంలో మార్చు చెందడం అసహజం కాదు కొంత కాలం క్రిందట వల్లకొండి నేడు బాల్ కొండ పేరులు నేడుటింగాడు-ఇప్పుడు కామ్రవర్తి-టెంబరేణి ఎలా అవుతుందీ? అనేది చూస్తే

కామ్రవర్తి అనేది సంస్కృత పదం కామ్రం అనగా రాగి (లేక రాగివంటిదైన, వర్తి-చెట్టు-రాగిచెట్టు అనగా ఆ గ్రామంలోగాని దాదిదగ్గరలోగాని పెద్ద రాగి చెట్టు వుండి వుండాలి అదేట పేరనే గ్రామంపేరు ఉండవలసను (చిలంబూరు వాలాగాలు మొ॥ దీనిని దీక్షితులకి మార్చితే కామ్రమ-కాంబా అనగా మరాఠి హిందీభాషలో రాగి అని అర్థము వర్తి-రేగి (రేణీఅనగా చెట్టుఅని నిఘంటువు కాంబ+రేణీ-కాంబరేణీఇంగ్లీషు వ్యవహారంలో తాంబరుకుంబకు తేడా లేదు కాంబ- టాంబ — (Tembareni) కైంబ- రేణీ అవుతుంది కనుక కామ్రవర్తి కైంబ- రేణీ ఒకటేనని పంటా ఎదంగా చెప్పవచ్చు

మాహూది క్షేత్రం

సీ॥ ఓ విప్రవర్య యీవ్యాఖ్యాన్ విన్దుండు
నేటి "కైంబరేణీ" ఇది గోదావరిఒడ్డున నిక్కిల్ జాలూకాలో ఉన్నది గ్రామ నామాలు లోక వ్యవహారంలో మార్చు చెందడం అసహజం కాదు కొంత కాలం క్రిందట వల్లకొండి నేడు బాల్ కొండ పేరులు నేడుటింగాడు-ఇప్పుడు కామ్రవర్తి-టెంబరేణీ ఎలా అవుతుందీ? అనేది చూస్తే

కామ్రవర్తి అనేది సంస్కృత పదం కామ్రం అనగా రాగి (లేక రాగివంటిదైన, వర్తి-చెట్టు-రాగిచెట్టు అనగా ఆ గ్రామంలోగాని దాదిదగ్గరలోగాని పెద్ద రాగి చెట్టు వుండి వుండాలి అదేట పేరనే గ్రామంపేరు ఉండవలసను (చిలంబూరు వాలాగాలు మొ॥ దీనిని దీక్షితులకి మార్చితే కామ్రమ-కాంబా అనగా మరాఠి హిందీభాషలో రాగి అని అర్థము వర్తి-రేగి (రేణీఅనగా చెట్టుఅని నిఘంటువు కాంబ+రేణీ-కాంబరేణీఇంగ్లీషు వ్యవహారంలో తాంబరుకుంబకు తేడా లేదు కాంబ- టాంబ — (Tembareni) కైంబ- రేణీ అవుతుంది కనుక కామ్రవర్తి కైంబ- రేణీ ఒకటేనని పంటా ఎదంగా చెప్పవచ్చు

మాహూది క్షేత్రం

సీ॥ ఓ విప్రవర్య యీవ్యాఖ్యాన్ విన్దుండు

(మిగతా 6వ పేజీ చూడండి)